

Repolainen 92

Jäsentiedote 2-3/2020

Repolainen

Repola-seura ry:n jäsenlehti

Numero 92, 2-3/2020, elokuu

Numeron 93 aineisto lähetettävä päätoimittajalle 31.10.2020 mennessä

Päätoimittaja

Lea Tserni-Puittinen

leatserni@gmail.com

puh. 050 520 4121

Kylänlahdentie 24, 81810 Jamali

Toimituskunta

Repola-seuran hallitus

Repola-seura ry

Hallituksen ja toimihenkilöiden yhteystiedot ovat takakannen etusivulla. Seuran nettisivut ovat osoitteessa www.repola-seura.net, josta löytyy myös vanhoja Repolaisen numeroita.

Jäsenhakemukset ja osoitteenmuutokset

Jäsensihteeriksi Päivi Kiiskinen, Kiehisukuja 3, 80140 Joensuu,

gsm 050 511 6580, paivi.kiiskinen1@gmail.com

Vuosijäsenmaksu 25 e, ainajäsenmaksu 200 e, kannatusjäsenmaksu 100 e, perheenjäsenmaksu puolisoista ja alle 15-vuotiaasta lapsesta 0 e. Vuosijäsenmaksu maksetaan toukokuussa Repolaisessa oleva viitenumero mainiten.

Seuran pankkitili: Op Polvijärvi, FI05 5354 0420 0466 26.

Painopaikka: Kirjapaino PR-Offset, Joensuu

Kansikuva: Kesällä kerran ... Helmikuussa 2020 edesmennyt Tatjana Nesterova kotinsa rappusilla heinäkuussa 2019 (kuva Lea Tserni-Puittinen)

Poikkeuksellisia aikoja

Olemme joutuneet elämään poikkeuksellisia aikoja, jotka ovat vaikuttaneet myös seuramme toimintaan. Sääntöjen mukainen vuosikokous on tältä vuodelta jäänyt pitämättä erilaisten kokoontumisrajoitusten vuoksi. Samat rajoitukset ovat koettelleet muidenkin yhdistysten kokoontumisia, onneksi nyt voidaan jo huokaista helpotuksesta, ainakin väliaikaisesti. Talvella suunniteltua toimintaa ei voida kuitenkaan sellaisenaan järjestää ja alustavia varauksia on peruttu.

Sata vuotta sitten Repolassa ja lähiseudulla elettiin myös suuressa epä-tietoisuudessa tulevasta. Kesällä alkoivat Tartossa rauhanneuvottelut, joiden tuloksena lokakuussa allekirjoitettiin Tarton rauhansopimukseksi nimetty asiakirja, jossa määriteltiin itsenäistyneen Suomen rajat uudelleen. Repola ja Porajärvi, jotka olivat omasta tahdostaan halunneet kuulua Suomeen, luovutettiin Venäjälle, vastaavasti Suomi sai ”Suomi-neidon” toiseksi käsivarreksi Petsamon alueen ja maayhteyden Jäämerelle. Suomalaishallinnon piti poistua Repolasta lyhyessä ajassa vielä vuoden 1920 aikana.

Repolasta, kuten muualtakin Karjalasta jo aikaisemmin alkanut muuttoliike Suomeen voimistui entisestään. Perheet ja suvut jakaantuivat eri puolille rajaa. Poikkeusolot olivat silloiseen

ajankohtaan merkittävät. Olihan Suomen valtio vielä nuori ja vähävarainen väestö eli niuk-

kuudessa. Mutta kaikesta selvittiin, kuten myös myöhemmin 1939-45 itsenäisyyden säilyttämiseksi käydystä sodastakin. Yhtenäisyys ja sopeutuvaisuus on joutunut koetukselle monesti, karjalainen kansa on kuitenkin osoittanut sitkeytensä ja olevansa selviytyjäkansaa.

Vaikka Repola-seuran toiminta tämän vuoden aikana on viettänyt ”välivuotta”, haluamme jatkaa perinteiden vaalimista edelleen. Jäsenkuntamme ikääntyy ja poistuma sairauksien ja kuolemantapausten johdosta voimistuu, olen kiitollinen koko jäsenkunnalle, että uskollisimmat vuosijäsenet ovat hoitaneet jäsenmaksuvelvoitteensa tänäkin vuonna turvaten seuramme toiminnan jatkumisen, toivottavasti poikkeusolot poistuvat ja normaaliolot palaavat. Uusi yritys seuran vuosikokoukselle on syyskuussa Joensuussa. Olette kaikki tervetulleita mukaan kokoukseen la 12.9. klo 13.

Terveisin

Repola-seuran puheenjohtaja

Ville Pänttönen

Shemeikat ja Hoskoset

Shemeikäisten, Shemeikka-suvun juuret Hjalmar Basilierin taltioimien tarinoiden mukaan johtavat Lupasalmelle. Lupasalmi mainitaan Hilippä Semonovitshin asuinpaikkana. Sieltä Hilippä olisi muuttanut Suistamon Shemeikkaan.

Filipin isä, Semen Mihailov, on ollut mahdollisesti yksi kolmesta veljeksestä, Konstantinin ja Loginan ohella, ja muuttanut 1700-luvun alussa Muuuntoon. Tässä kohtaa tullaan Shemeikäisten ja Hoskosten sukuun kiinnostavaan kohtaan. Jäljet saattaisivat johtaa näin Mihaila Hoskoseen Lupasalmen kylästä.

Kartta 1: Itä-Karjalan kartta 1:400 000 vuodelta 1929. Merkittyinä Lupasalmi, Hattuvaara ja Shemeikka.

Kartta 2 Ruodausjärven ympäristö, jossa Shemeikan talot merkitty punaisilla pisteillä. Kartta: Kansallisarkisto Yleiskartat Ia* 124/- - Afslidne Excellencen grefve Steinheils Karta öfver Wiborgs län 1805, lehti 4

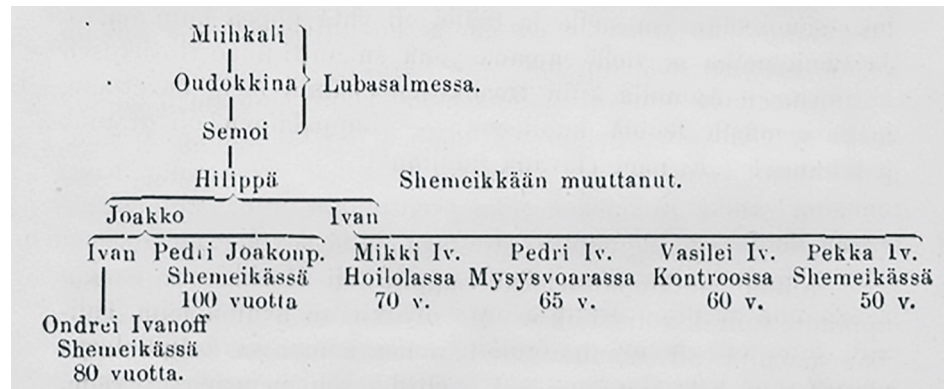
Artikkelissaan Basilier toteaa, että suku ”on peräisin **Lubasalmesta ”Reboilan puolelta”**, jossa suvun nimi oli Hoshkonen (Hoshkosia sanotaan vieläkin löytyvän Lubasalmessa). Nykyisten ”Shemeikäisten” eli oikeiden ”Shemeikän ukkojen” – tällä nimellä pitäjäläiset kutsuvat talojen vanhoja isäntiä, Pedri Joakonpoikaa (noin 100 vuotta) ja Ondrei Ivanoffia (päälle 80 v.) sekä Pedrin poikaa, joka on melkein yhtä vanhan näköinen kuin hänen isänsäkin, – kertomuksen mukaan oli Pedri Joa-

konpojan isän-isä, **Hilippä Semonovitsh** Lubasalmesta muuttanut Shemeikkään” (Basilier 1886: 123, vahvennus kirjoittajan). Myöhemmin samassa artikkelissa Basilier mainitsee perimätiedon, että suvun kantaisä olisi Miikkali, joka olisi saanut oppinsa ”Tuli-Lapissa”. Tässä artikkelissa tutkin asiakirjojen pohjalta, miten asiakirjat tukevat näitä perimätietoon pohjautuvia olettamuksia.

Muuannon Shemeikoiden suku on erinomaisesti Tuula Kiisken toimesta tutkittu (julkaisematon

tutkimus, referoitu Rauno Malviniemen kirjassa *Tapion tuvilla* (s. 21–25 *et passim*). Basilierin mainitsema Hilippä Semonovitsh on 1764 Muuannon kylässä mainittu Filip Semenov (KA10202a: 68v–69), joka myös mainitaan vuoden 1753 verorevisiokirjassa (KA10070: 144). Samassa yhteydessä myös

mainitaan tilan edellinen isäntä Semeon Michailow (Semen Mihailov). Artikkelinsa sivulla 126 Basilier esittää sukukaavion (kuvio 1). Kuvion tiedot vastaavat modernia käsitystä suvun alkuperästä pois lukien Semoin isää Oudokkinaa, jota asiakirjat eivät tue.

Kuvio 1. Shemeikat Basilierin mukaan (Basilier 1886: 126)

Isää Semen Mihailov ei mainita Suistamon rippikirjoissa tai metrikoissa, joten hänen ikänsä / syntymä- / kuolinvuotensa jäävät selvittämättä. Samoin vaimosta ei ole mainintaa. Suvun alkuperäinen sukunimi olisi Basilierin/perimätiedon mukaan Hoškonen. Nimi *Shemeikka* on läpinäkyvästi johdos nimestä *Semen* (vrt. *Mihail* -> suistamolainen sukunimi *Misukka*). Etunimistä johdetut patronyymit ovat tyypillisiä rajakarjalaisia sukunimien lähteitä. Itse asiassa aiemmassa tutkimuksessa ei ole kiin-

nitetty huomiota, että Muuannon kylän Riikokset ovat itse asiassa Shemeikoiden sisarhaara, joka polveutuu em. Filip Semenovin veljestä Grigorei (karj. Riigo) Semenovista (yhteyden vahvistavat useat rippikirjat mm. rippikirja 1761). Riikokset ovat asuneet Muuannon kylässä tilalla nro 5 Mujelampi Muuantojärven itärannalla.

Ennen Hoskosten käsittelyä on paikallaan tarkastella varhaisten Shemeikoiden avioliittokenttää. Filip Semenovin vaimo on Pelagija Ignatjeva (s. n. 1737–k. 8.7.1802).

Heidän vihkitietoaan ei ole löydetävissä metrikkakirjasta Suistamon tai Suojärvenkään puolelta, mutta vahva todennäköisyys on, että Pelagija Ignateintytär on Ignatei Vornasen tytär Korpiselän Tolvajärveltä, joka mainitaan Tolvajärven rippikirjassa vielä 1757, mutta ei enää 1758. Filip Semenovin ja Pelagija Ignatjevan ensimmäinen lapsi syntyy n. 1756–7, joten avioliitto voinee ajoittua vuosi-pari sitä ennen. Ajallinen yhteys on siis olemassa, mutta asiakirjat eivät yhteyttä pysty sitovasti vahvistamaan. Perheen lasten avioliittokenttä osoittaa vahvasti pohjoiseen Korpiselän Ägläjärven kylään sekä itään Suojärvelle päin.

Filip Semenovin ja Pelagija Ignatjevan lapset:

Tit (s. n. 1756) - vihitty 8.1.1786, morsian Soanlahden kylästä Rodion Vlasinpojan tytär Irina Rodionintytär

Irina (s. n. 1757)

Ivan (s. n. 1760) [kuvion 1 Ivan] - vihitty 31.1.1787, morsian Korpiselän Ägläjärven kylästä Ivan Patrakeinpojan tytär Agafija Ivanintytär

Larion (s. n. 1765) - vihitty 31.1.1787, morsian Korpiselän Ägläjärven kylästä Arhip Grigoreinpojan tytär Jevdokija Arhipintytär

Jevdokija (s. n. 1766) - vihitty 13.1.1787, sulhanen Feodor Afa-

naseinpoika Suojärven Lietteen kylästä

Nikifor (s. n. 1768)

Stefanida (s. n. 1770) - vihitty 22.5.1782, sulhanen Petr Feodorov Vornanen Korpiselän Tolvajärven kylästä

Jakov (s.n. 1775) [kuvion 1 Joakko] - vihitty n. 1795 Marija Ijevintytär (s. n. 1770)

Riikosten sukuhaarassa Grigorei Semeninpojan vaimo on Agra-pena Kononintytär, joiden vihkitieto on olemassa: 12.2.1758. Morsiamen isä on Konan Terenteinpoika Muuannosta.

Hoskoset

Basilierin keräämän perimätiedon mukaan suvun alkuperäinen nimi olisi siis Hoškonen. On paikallaan tarkalleen ao. nimeä, joka on todennäköisesti Fokan karjalainen kutsumanimivariantti. Raja-Karjalassa ja Aunuksessa nimestä on erilaisia henkilö- ja paikannimesiintymiä, esimerkiksi Impilahdelta verorevisiokirjasta 1727 *Iwan Hoskoins öde*, Suojärveltä savuluettelossa 1696 *Háske Timidroff*, Ilomantsista etunimenä *Hosko Hofwatoff* (Sonkaja 1705) ja Aunukselta paikannimet *Hoškila* (Säämäjärvi) ja *Hoskoila* (Veskelys) ja niin edelleen.

Ilomantsin Hattuvaaran Hoskosten historia voidaan jäljittää kantaisään Logina Hoskoseen, jolla

oli pojat Mihaila ja Tit. Varhaisin Logina Hoskosen esiintymä on Hattuvaarasta vuodelta 1722 huomiolla *ny: satt sig a Erick Puhakas hem* (KA8766: 1373–4). Logina Hoskonen esiintyy myös Ilomantsin ylimääräisillä käräjillä 13.5.1751 käydyssä monipolvisessa keskustelussa, jossa käytiin mm. ryöstöä, jossa kesäkuussa 1745 16 miestä ryösti Logina Hoskosen ja

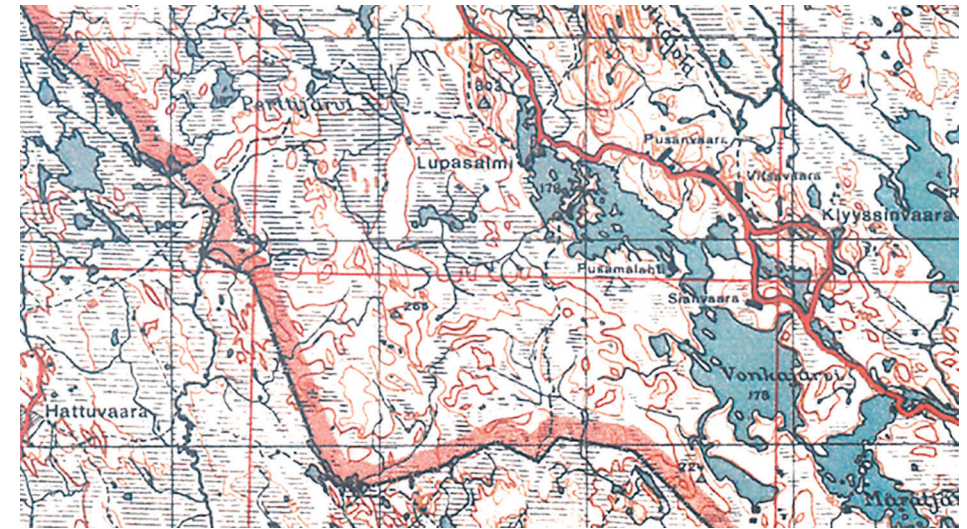
toisen hattuvaaralaisen talot. Itse käsittelyssä kävi ilmi, että Logina Mihailanpoika Hoskonen oli kuollut jo muutama vuosi aiemmin ja että hän on tullut Venäjän puolelta isonvihan aikana. Asianomaisessa oikeustapauksessa mainitaan myös hänen veljensä Konstantin Mihailinpoika Hoskonen, joka asuu Lupasalmen kylässä Sellin pogostassa Aunuksessa.

Kuvio 2. ”Constantin Michailoff med tilnamnet Hoskain” KA Joensuu Ilomantsin kruununvoudin arkisto. Saapuneet kirjeet Eac:1:2 Ilomantsin ja Selitzkin raja-asioita koskevat asiakirjat.

Aunuksen lähteissä Konstantin Mihailanpoika Hoskonen (s. n. 1690-k. 1765) mainitaan verorevisiokirjoissa, joita säilytetään Moskovassa Venäjän valtion vanhojen asiakirjojen arkistossa (RGADA), vuosilta 1726, 1745 ja 1762. Em. asiakirjoista ei käy ilmi vanhempia tai muita veljiä mukaan lukien 1710-/1720-lukujen taitteessa. Näin ollen kaksi Mihailan poikaa, joilla on sukunimi Hoskonen, voidaan palauttaa Lupasalmen kylään eli on todennäköistä, että 1600–1700-lukujen taitteessa Lupasalmessa on elänyt henkilö, jonka nimi ollut Mihaila Hoskonen. Kuitenkaan Lupasalmelta ei ole löydettävissä Se-

men Mihailanpoikaa mistään eikä myöskään hänen perhettään. Oletetun muuton on perusteltua odottaa tapahtuneen 1720–40-lukujen aikana.

Jos otetaan todesta Basilierin toteamus ”Reboilan puolelta”, voidaan tarkastelua laajentaa Repolaan, ja tosiaankin 1723 verorevisiokirjasta löydetään 60-vuotias Semen Mihailov Lentieran kylästä, joka on ensimmäinen kylä Repolan puolella Lupasalmen jälkeen. Ongelmana on se, että verorevisiokirjan muutosluegelossa Semen Mihailov on merkitty kuolleeksi 1723–45 välisenä aikana. Muu perhekään ei täysin täsmää. Harkittavaksi jää, onko

Kartta 3. Hattuvaara ja Lupasalmi kartalla

tieto mahdollisesti virheellinen. Vuoden 1678 ja 1707 miespuolisen väestön luetteloivat valvontakirjat eivät tarjoa vastausta myöskään Hoskosten polveutumiseen.

Basilier artikkelissaan totesi myös, että ”Hoshkosia sanotaan vieläkin löytyvän Lubasalmessa” oletettavasti artikkelin kirjoitushetkenä 1880-luvun puolessavälissä. Poventsan kihlakunnan eri seurakuntien metrikkakirjoja ja muita lähteitä tutkimalla voidaan tätä tarkastella: edellä mainitun Konstantin Hoskosen jälkeläisiä Lupasalmella pystytään myös luotettavasti seuraamaan 1850-luvun loppuun verorevisiokirjoista ja sen jälkeen metrikkakirjoista aina valvontakirjojen saakka. Jälkeläiset

ovat ottaneet käyttöön sukunimen Iljin, joka suurella todennäköisyydellä tulee Konstantin Hoskosen pojan Iljan mukaan. Lupasalmesta itsestään siis ei ole enää Hoskosia tavoitettavissa, mutta Saaren kylässä Lupasalmen vieressä on käytössä sukunimi Goskojev (< venäläistetty versio sukunimestä Hoskonen). Goskojeveja Saaren kylässä on seurattavissa verorevisio- ja metrikkakirjoissa 1920-luvulle asti. Läheisessä Klyyssiinvaaran kylässä tavataan 1850-luvun lopulta myös sukunimeä Hoskonen, mutta nämä Hoskoset ovat muuttaneet 1850-luvulla Ilomantsista.

Loppupäätelmät

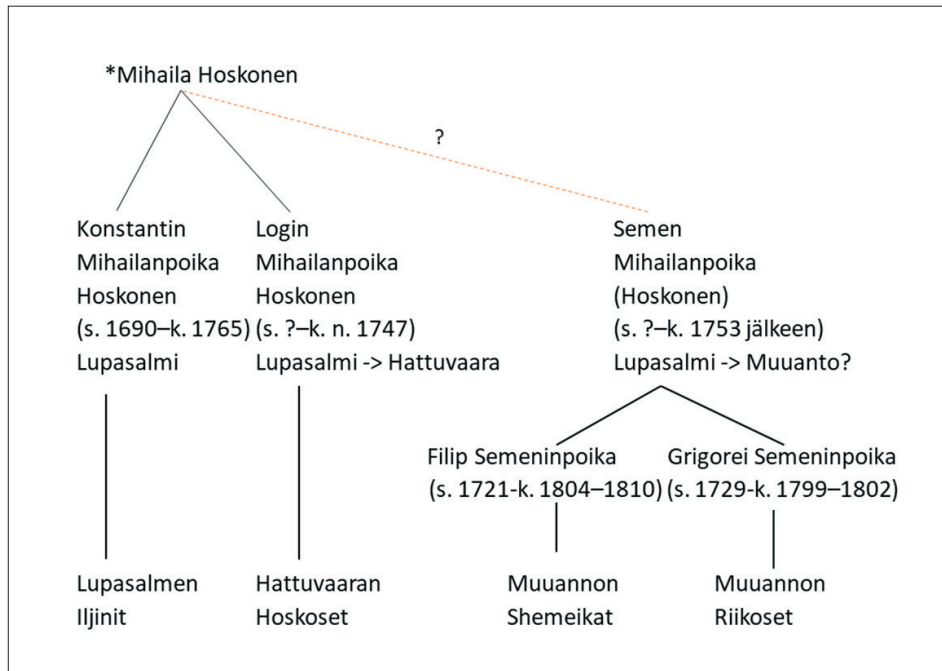
Asiakirjoissa ei ole tietoa Semen Mihailovin sukunimestä eikä mahdollisesta alkuperästä Lupasalmella.

On kuitenkin todennäköistä, että 1600-loppuvuosikymmeninä on elänyt Mihaila Hoskonen Lupasalmen ympäristössä. Tällä Mihaila Hoskosella on ollut asiakirjojen mukaan vähintään kaksi poikaa: Konstantin, joka asui Lupasalmessa

sekä Logina, joka muutti Lupasalmesta Ilomantsin Hattuvaaraan.

On mahdollista, että on ollut kolmas veljes Semen, joka olisi muuttanut Muuantoon 1700-luvun alkupuolella. 1707 valvontakirjassa (RGADA f. 1209, luettelo 2, yksikkö 8579: 545v) mainitaan Lupasalmessa yksi Mihaila, joka voi olla tai olla olematta em. Mihaila.

Santeri Palviainen

Kuvio 3. Sukukaavio Hoskosista, Shemeikoista ja Muuannon Riikosista

Mikko Kiirikow Ontrosenvaarasta

Repolaisen edellisistä numeroista (90 ja 91) saimme lukea Asko Saarelaisen artikkelit Lieksassa vaikuttaneista itäkarjalaisista kauppiassuvuista mm. Mauroista ja Maurasista (Koroppi ja Tuulivaara), Hottösistä (Lentiera), Karmakoista (Repolan kirkonkylä), Pänttösistä (Omelia) ja Vienan Akonlahden Rotkoista. Sergei Morozov kirjoittaa lisälehdessä kauppiain historiaan ja kertoo tässä Pohjois-Aunuksen Rukajärven pitäjän Ontrosenvaarasta kotoisin olevan Mikko Kiirikowin (31.5.1898–26.6.1957) kauppiasurasta.

Mikko tai virallisesti metrikan mukaan Dmitri Jormonpoika Kirikow syntyi Rukajärven kunnan Ontrosenvaarassa vuonna 1898. Hän oli esikoinen Jormo Danilov Kirikovin (1846–1920) toisesta avioliitosta. Sen lisäksi hänellä oli nuoremmat siskot Anna, Malanja (Suomessa Maikki Pohjanpää), veli Nikolai tai Niilo (Suomessa Nikolai Kiirikki) ja sisarukset isän ensimmäisestä avioliitosta Feodor, Paro, Fedo ja Iro. Mikon äiti oli Darja Alekseevna Valdaeva, joka syntyi vuonna 1867 Rukajärven kunnan Kiimasjärven seurakunnan Luvajärvellä. Darjan isä oli Aleksei Vlasovinpoika Valta (Valdajev).

Ontrosenvaara oli 1900-luvun alussa pienehkö kylä Repolan jaaman varrella, 30 km Rukajärven kirkonkylästä Repolaan päin. Vuonna 1905 siellä oli väestötilaston mukaan kahdeksan taloa ja 57 eläjää.

Seitsemässä kylän talossa oli isännän sukunimi Kiirikki (Kirikow) ja yhdessä Hokanen (Fokin).

Ontrosenvaaralaisten pääelinkeino oli maanviljely, mutta sadon niukuus pakotti väen etsimään leipää muualtakin. Muita tärkeitä elinkeinoja olivat perinteisesti kalastus, metsästys, mutta myös metsätyöt ja kaupanteko. Kylän sijainti päätien varrella oli tukenut osaltaan kaupankäyntiä. Tärkeät kauppa-alueet olivat Suomen puolella Kuhmo, Oulu ja Karjalan kannas. Venäjän puolella Vienan meren rannikko, kuuluisat Sungun markkinat Äänisenniemellä sekä tietysti suurkaupunki Pietari.

Melkein kaikille paikallisille talonpojille kauppa oli sivuelinkeino. Talvisin tie vei markkinapaikoille. Kauppatavaroiksi vietiin kalaa, riistaa ja eläinten nahkoja, kotiin myy-

täväksi ja omin tarpeisiin tuotiin erilaisia teollisuustarvikkeita.

Sittemmin 1800-luvun jälkipuoliskolla Ontrosenvaaran alueella alkoi talonpoikien keskuudessa taloudellinen jakautuma, kun jotkut talonpojista alkoivat harjoittaa kauppaa pääelinkeinonaan. Eikä mikään yllätys ollut se, että Ontrosenvaaran eläjille annettiin liikanimi ”kupčat” eli kauppiaat.

Ontrosenvaarassa Jaakko Hokasen ja Mikko Kiirikowin sedän Vasili Danilov Kiirikovin pääoma syntyi

nimenomaan kaupan harjoittamisen ansiosta. Molemmilla oli asuttavanaan komeat kaksikerroksiset talot.

V.D. Kiirikov perusti kylään kiinteän kaupan. Hänestä tuli sittemmin mesenaatti, kun hän vuonna 1903 rahoitti koulun rakentamisen ja koulun toiminnan.

Muita kylän kauppaa harjoittaneita kauppiaita olivat Mikko Kiirikowin vanhempi veli Feodor Jermolai Kirikov (1883-1953), joka Suomes-

Alarivissä vas. Klaudia Kiirikow, Olga Kiirikow, Darja Kiirikov, nuori poika Yrjö Pohjanpää, Maikki Pohjanpää os. Kiirikov. Ylärivin miehet vasemmalta Mikko Kiirikow ja Juho Pohjanpää (entinen Mamantov) kotoisin Rukajärven kirkonkylästä (kuva Juha Pohjanpään kokoelmat)

sa käytti nimeä Feodor Kiirikki ja Zahar Ivanov Kirikov (1880-noin 1937), joka taas tunnettiin myöhemmin nimellä Saku Virta.

Sakari Vuoriston toimittaman kirjan ”Suvulta suvulle II” mukaan Mikko pääsi v.1909 Suomeen ensin apulaiseksi kauppias Rotkolle ja vuonna 1914 töihin Suojärven Varpakylään kauppias Stepanoffin liikkeeseen. Se, että Mikko on ollut siellä näiden kauppiaiden puotipokana, ei ollut sattuma. Selitys löytyy traditiosta ja sukulaisverkostosta. Perinteisesti karjalaisten keskuudessa oli tapana poikien ottaminen apulaiseksi sukulaisille. Näin ylläpidettiin sukulaissuhteita ja annettiin lapsille parempia mahdollisuuksia pärjätä muullakin kuin maanviljelyllä.

Yllä mainittu kauppias Rotko oli Vasili Rodioninpoika Dobrinin -Rotko (1875-1944). Tämä Vienan Akonlahdelta oleva kauppias perusti oman sekatarvakaupan Lieksaan vuonna 1904 ja sen jälkeen teki oikein menestykkään uran Lieksassa. Vasilin puoliso oli Glikeria (Lukeria) Timofeevintytär Rotko os.Stepanova (1881-1941). Hän oli syntyisin Pääkköniemen kylästä Nuokkijärven rantamilta. Glikerialian äiti vuorostaan oli Ontrosenvaarasta kotoisin oleva Ekaterina Ivanovintytär Stepanova os.Kirikova (1850-1891) ja näin ollen Vasili

Mikko Kiirikow Olga tyttären kanssa (kuva Juha Pohjanpään kokoelmat)

Rotkon puoliso Glikeria oli Mikko Kiirikoville sukua.

Sukulaisuus löytyi myös suojärveläiseen kauppiaseen Stepanoffiin, sillä kauppias Mikko Timofeev Stepanov (1887-1937) oli edellä mainitun Glikeria (Lukeria) Rotkon nuorempi veli.

Ennen oman yrityksen perustamista Lieksaan Mikko ehti vallankumousta edeltävänä vuosina olla myös Trofim Filippovin liikkeen palveluksessa Pietarissa. Tämän

tiedon on kertonut Mikon nuorempi sisko Maikki Pohjanpää (os. Kiirikova). Nurmekselainen liikemies M. Pailimo on sanonut haastattelussa M. Keynälle, että Filippov oli kotoisin Rukajärven pitäjän Ontajärveltä ja hänellä oli Pietarissa kangastukkuliike.

Vasemmalla Klaudia Iljantytär Kiirikow os. Mauranen, oikealla Mikko Kiirikow, keskellä Mikon äiti Darja os. Valtanen (Valdajeva) sylissä Olga Kiirikow (kuva Juha Pohjanpään kokoelma)

Lieksaan Mikko Kiirikow oli tullut pakolaisaallossa 1920-luvun alussa. Hän on Lieksassa otetussa ryhmävalokuvassa vuodelta 1922 Ontrosenvaaran alueen pakolaisten seurassa.

Kun Mikko Kiirikow avasi omaan kauppaan Lieksaan vuonna 1926, oli hänellä takanaan jo melko pitkä ura ja kokemusta kaupan alalta. Kiirikowin kauppa seisoikin lähellä Lieksan jokea nykyisen Pielisentien ja Koski-Jaakonkadun risteyksessä. Kaupan toiminta jatkui aina 1950-luvulle saakka.

Kiirikowin jonkinlaisessa sekatavarakaupassa myytiin esim. nahkoja, kangaita, mutta myös leipää ja voita. Kuopiossa asuva Eila Korkka (os. Stepanoff) kertoo, että Mikko Kiirikow muun työn ohella osti oravan- ja ketunnahkoja ja myi ne eteenpäin Ouluun Aleksandr Jaakkoselle, joka oli ilmeisesti kotoisin Ontrosenvaaran lähialueelta, Marjavaarasta.

Kiirikow oli aktiivi myös yhteiskunnallisissa asioissa. Sunnuntaina 7.3.1926 joukko pakolaisnuorisoa kokoontui Lieksan seurojentalolla ja sen ko-

Kiirikowin kaupparakennus Lieksassa sijaitsi lähellä Lieksanjokea (kuva Jouko Martiskaisen kokoelma)

kouksen seurauksena perustettiin Lieksan Karjala-kerho. Kerho liittyi Akateemisen Karjala-Seuran alaiseksi. Ensimmäisenä kerhon puheenjohtajana toimi Mikko Kiirikow. Muiksi jäseniksi tulivat Darja Mauranen, Pekka Mauranen, Nikolai Höttönen, Ville Maaninen ja Simo Moisseinen. Kirjastonhoitajaksi valittiin Klaudia Kiirikoff (Kiirikow). (Lähde: Vapaa Karjala 12.3.1926)

Lieksalaisen Jorma Korhosen muistutiedon mukaan Mikko oli hyvätuulinen ihminen. Sen lisäksi Eila Korkka muistelee, että Mikko oli jokseenkin hiljainen. Kiirikowin puoliso oli Klaudia Timofeintytär

Mauranen (1902-1964) Koropista. Myös Mikon nuoremmalla Nikolai-veljellä oli puoliso Maurasen suvusta, Darja Iljantytär Kiirikki (os. Mauranen). Darja ja Klaudia olivat serkukset. Mikolla ja Klaudiolla oli kaksi lasta, Olga ja Pauli. Olga meni naimisiin asemapäällikkö Kuisman kanssa.

Artikkelin kuvat ovat Juha Pohjanpään <http://www.ksskemi.com/piwigo/index.php?/category/128> ja Jouko Martiskaisen kokoelmista.

Sergei Morozov

Lieksan tiistaiseura juhlii tänä vuonna 90-vuotistaivaltaan

Lieksaan Itä-Karjalasta tulleet pakolaiset kokoon-tuivat vuonna 1930 ja perustivat tiistaiseuran aja-tuksenaan rakentaa rukousshuone Lieksaan, koska paikkakunnalla oli ainoastaan evankelisluterilai-sessa kirkkopuistossa sijaitseva pieni ja talvella kylmä vanha tsasouna. Perustavaan kokoukseen osallistui 30 henkilöä. Perustajajäseniä olivat mm. **Natalie Stepanoff** os. Siilin (1907-1975, kotoisin Rukajärven Kuusenvaarasta) ja **Paula Markki-nen** os. Morozov (1902-1992, kotoisin Tiiksistä). Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin **Maria Mauro** ja sihteeriksi **Klaudia Kiirikoff**. Muita aktiiveja olivat mm. **Iida Mauro**, **Maija Roma-nainen**, **Agnes Korolinen** ja mahdollisesti myös **Iida Kyöttinen**. Uusi rukousshuone valmistui ja vihittiin käyttöön 4. päivänä heinäkuuta vuonna 1937 **arkkipiispa Hermanin** johdolla. Nykyisin tämä rakennus toimii Lieksan seurakuntasalina.

Lieksan ortodoksinen seura-kuntasali (kuva Lea Tserni-Puittinen)

Lieksan Tiistaiseuran jäseniä, mahdollisesti juhluvuonna 1960. Eturivissä vasem-malta Maikki Jaakkonen?, Agnes Korolinen os. Jaakkola, Paula Markkinen os. Mo-rozov, Helena Moisseinen?, Klaudia Kiirikow ja Katri Tunttunen. Takarivissä Irja Romanainen?, Nadja Karmakka?, Ida Riikonen, Natalia Stepanoff os. Siilin, Iida Mauro, Pekka Korolinen, Feodor Mauro (takana) ja Pekka Tunttunen (kuvan tiedot Eila Korkka os. Stepanoff ja Raili Pehkonen os. Markkinen)

100 vuotta sitten – uutisia Repolasta

Karjalainen, 08.05.1919, nro 66, s. 4 **Kirje Repolasta**

Kahdeksan kuukautta on Repola saanut elää Suomen yhteydessä ja suojeluk-sen alaisena (...) Sen saavutuksena on kunnallinen elämä täydellisesti jär-jestettynä samoin kunnallinen metsänhoito metsälautakunnan kautta alulle pantuna. Kunnallinen palovakuutuslaitos on järjestelyn alaisena. Kansan-kieliset koulut ovat nousevaan polveen juurruttaneet luku- ja kirjoitustai-don. Maaliskuun kokouksessa kunnan valtuusto laski perustan Repolan si-vistysseuralle. Huhtikuun kokouksessa laskettiin uusi pohja suojelukunnil-le. Nämä kaksi järjestöä ovat päättäneet yhteisesti toimia ensi Helluntaiksi Repolan kirkonkylään suuren heimojuhlan... olisi toivottavaa, että vanhan Suomen puolelta saataisiin runsas osanotto tähän juhlaan kaikkien kansa-laispiirien taholta. Teille on erittäin sopiva talvisen työn jälkeen tämä matka Lieksan asemalta. 10:n peninkulmainen jalka- tahi polkupyörä matka Repo-lan kirkonkylään panee vain veret vilkkaimmin kiertelemään suonissa uuden terveen punan talven kalvastamille poskillenne.

Karjala, 19.06.1919, nro 138, s. 4 **Repolan helkajuhlilla**

Lieksajärveen pistävällä pitkällä soraniemekkeellä on kirkonkylän kansakoulu ja kenttä, jolla juhliä vietetään. Vanhastaan on tämä helluntai eli sroisanjuhla muodostunut suureksi vuotuiseksi juhlaiksi. Yleisöä oli koolla 400 henkeä. eli kuudennes alueen asujaimistosta oli juhlissa. Ensimmäisenä helluntaipäivä-nä vietettiin nämä suojelukunnan toimeenpanemat juhlat. Yleisön joukos-ta loisti naisten parvi heleänkirjavissa, punakeltaisissa juhlapuvuissa. Kellon kolmen ajoissa talollinen Pekka Kyöttinen, Repolan johtomiehiä ja suur-Suo-men asianedustajia, lausui puheessaan yleisön tervetulleeksi ja selvitti juhlien merkitystä. Kuorolauluja kajahti ja kuultiin Karjalan Kansalaisliiton Viipuris-ta saapuneen edustajan juhlaesitelmä.

Erikoista innostusta saivat osakseen urheilukilpailut, joissa murtomaajuok-su suoritettiin oikein intohimoisesti. Kilpailutaival oli vaikea: kivikkoharjua, salmen poikki uinti sekä juoksua saaren ympäri ja takaisin. Illalla suoritettiin juhlien sisäohjelma kansakoulun suojissa... Näyttämöllä saatiin nähdä mon-taa juhlaohjelmalaatua. Suomesta tulleille oli mielenkiintoinen esitys, jossa taitava itkijä Katriina Laasarinen esitti morsiamen itkettämISRUNON. Viimei-nen ohjelmanumero oli karjalainen katrilli, jossa Muujärven ja Roukkulan pojat, salokyliens tanssimiehet loistivat ketteryydellään ja voimallaan. Toisena juhlapäivä oli omistettu jumalanpalvelukselle, kisoille ja ampumakilpailuille. Ruokalista Repolan koululla 8.6.1919: pyöryköitä, lohikurnikkaa, liharokkaa, tshupukoita, sultshinoita, keitinpiiraita, kiisseliä, tsuajut.

Metsätaloudellinen aikakauskirja, 01.03.1920, nro 3-4, s. 55

Suomen edut Repolassa ja Porajärvellä

Valtio on ostanut Repolasta 75 000 runkoa. Näistä 30 000 runkoa on tänä talvena hakattu. Puutavara maksetaan vasta sen jälkeen, kun se on uitettu Suomeen. Maksua suoritettaessa vähennetään hinnasta paikallisen väestön velka Suomelle sille luovutetuista elintarvikkeista. Työ pantiin alulle ainoastaan hätäaputyönä, jotta väestölle voitaisiin hankkia ansiomahdollisuutta ja elintarpeita. Työ lopetetaan nyt niin nopeasti kuin työväen kanssa tehdyt sopimukset sallivat.

Aamulehti, 05.03.1920, nro 54, s. 7 Viimeiset tiedot rajoiltamme

Kenraali Skobolskin armeija Pohjois-Aunuksen rintamalla oli hajoamaisiltaan sen kautta että suuri osa armeijaa siirtyi aseineen boshevikkien puolelle. Tällöin täytyi jälkeen jääneiden joukko-osastojen hankkia turvaa etäämpää. Osa näistä valkoisista joukko-osastoista peräytyi Repolan alueille turvaa hakemaan. Neuvostohallitus on antanut käskyn Repolan ja Porajärven lähellä oleville joukoilleen olla hyökkäämättä näiden pitäjän alueille.

Savonmaa 11.03.1920, nro 29, s. 3 Suomen rajan yli saapuneet Pohjois-Venäjän tasavallan joukkoihin kuuluneet pakolaiset

Kuopion läänin rajan yli saapunut tähän saakka yli 100, suurimmaksi osaksi upseereja. Heitä on pidätettynä Joensuussa 20 ja Lieksassa yli 80. Pakolaisvirta bolshevikkien miehittämältä alueelta jatkuu Repolan ja Porajärven pitäjiin, joissa nämä upseerit ja sotilaat riisutaan aseita. Matka jatkuu vartioituna yli Suomen rajan. Suomeen virranneiden pakolaisten joukossa ei ole ollut karjalaisia, vaan he ovat jääneet rauhallisesti kotipaikoilleen. (...) Sotatoimet ovat Repolan ja Porajärven rajoilla täydellisesti seisahtuneet.

Iltalehti 29.5.1920 Neuvosto-Venäjän hallitus suostunut aloittamaan rauhanneuvottelut Tartossa kesäkuun 10.pnä

Suomen rauhanneuvottelukunnan jäsenet ovat J.K. Paasikivi, A. Frey, Väinö Tanner, Väinö Kivilinna, R. Walden, Väinö Voionmaa, J.H. Vennola.

Uusi Suomi 10.7.1920 **Tarton rauhanneuvottelut - Suomalaiset esittäneet uudet aselepoehdonsa** Waldenin esittämien aselepoehdojen mukaan vaaditaan itärajalla pääasiassa 100 kilometrin puolueetonta vyöhykettä molemmin puolin, mutta Repolassa ja Porajärvellä jäisivät joukot nykyisille asemilleen.

Karjalan maa 13.7.1920 Rauhanneuvottelut

Venäläiset hylänneet suomalaisten ehdotuksen – he pitäisivät 10 km. laajuista puolueetonta aluetta rajalla riittävänä.

(Kansalliskirjaston digitaaliset aineistot)

Hallitus 1.3.2019 – 28.2.2020

Ville Pönttönen, *puheenjohtaja, taloudenhoitaja*,
gsm 040 5111 560
Kauppakatu 10a A 1, 80100 JOENSUU
ville.panttonen@gmail.com

Lea Tserni-Puittinen, *sihteeri*,
gsm 050 5204121
Kylänlahdentie 24, 81810 JAMALI
leatserni@gmail.com

Valentina Afanassieva, gsm 040 716 5151
valentina.afanassieva@elisanet.fi

Asko Saarelainen, gsm 040 104 4111
Korholantie 1, 81720 Lieksa
asko.saarelainen@lieksa.fi

Antti Pottonen
pottonen@gmail.com

Lea Tajakka
lealiinu@gmail.com

Jorma Turunen, gsm 050 044 5444
Lohenevä 1 b, 02170 Espoo
jorma.t.turunen@gmail.com

Hallituksen ulkopuolinen jäsen sihteeri
Päivi Kiiskinen, gsm 050 511 6580
Kiehisukuja 3, 80140 JOENSUU
paivi.kiiskinen1@gmail.com

UUSI KOKOUSKUTSU – Tervetuloa!

VUOSIKOKOUS JOENSUUSSA la 12.9.2020 klo 13

**Paikka: Paikka: Joensuun ortodoksinen seurakuntatalo
(pieni kokoushuone, Kirkkokatu 32).**

**Esillä on sääntöjen 10. pykälän mukaiset asiat.
Kahvitarjoilu.**

Vuosikokouksen kirjatarjous:

***Aunuksen Repola (2001) ja Repola - Elämää ja ihmisiä
kahdella puolella rajaa (2017) YHTEISHINTAAN 25 €***

**Tarkista yllä olevasta osoitetarrasta, oletko maksanut
jäsenmaksusi**

Jäsenmaksun maksaminen

**Hallitus ehdottaa vuosikokouksen päätettäväksi
jäsenmaksujen pitämistä ennallaan. Vuosijäseniltä
maksu on 25,00 euroa ja ainaisjäsenyyks 200,00
euroa. Jäsenmaksu maksetaan Repola-seuran tilille.**

Pankkitili: Op Polvijärvi, FI05 5354 0420 0466 26.

Viitenumero on yllä olevassa osoitetarrassa